

Hoppets visdom

All About Love. New Visions av bell hooks

Jag saknar att veta att bell hooks finns i världen. Den femtonde december 2021, samma dag som årets sista *Astra* anlände från tryckeriet, gick den afroamerikanska professorn, intersektionella feministen, kritikern, författaren till mer än 30 böcker, och – skulle jag vilja kalla henne – filosofen Gloria Jean Watkins ur tiden. Hon är mer känd under sin författarpseudonym, bell hooks, som hon stavade med gemener för att markera att hennes arbeten var viktigare än hennes person.

Författarnamnet lånade hon från sin gammelmormor, som ett sätt att hedra och föra vidare arvet efter en kvinna hon beundrade.

*

Astranumret som kom från tryckeriet den där decemberdagen hade en affisch i mittuppslaget med ett citat ur hooks kändaste bok, *All About Love. New Visions: The search for love continues even in the face of great odds*.

Citatet dyker upp i bokens introduktion, där hooks berättar att hon passerade meningen, sprayad på en vägg av en lokal gatukonstnär, dagligen på väg till sitt lärarjobb på Yale University, och att den ingöt nytt hopp i henne varje gång.

Även om timingen av affischen var nästan för mycket, var den också helt rätt. hooks lämnade oss – åtminstone i den form vi känt henne fram tills nu – men hon lämnade oss inte utan hopp.

*

Jag vet inte hur många gånger jag läst *All About Love*, och när jag blev ombedd att skriva om en favorit ur världslitteraturen insåg jag att det var den jag måste välja. Men vilken av alla läsningar ska få ta plats i den här essän?

Viljan blandas med tvivel: Är jag rätt person att

förvalta arvet efter bell hooks?

Nej. Jag kan inte göra anspråk på att vara en av hennes efterträdare eller arvtagare. hooks tillhör en tradition av svarta aktivister och tänkare, och hennes rättmätiga efterträdare är de som för den traditionen vidare.

Men kan jag berätta om hur hennes röst, genom framför allt en av hennes böcker, funnits med mig och format mig under snart tio års tid? Jag beslutar mig för att göra ett försök, och börjar skriva.

*

Den första läsningen: Jag är 23 år och står och tittar på pärmarna i min bokhylla, letar efter något nytt att läsa. Plockar ned den klarröda, inbundna boken med titeln *Allt om kärlek. Nya visioner* av en författare jag inte känner till. Eller vänta nu, jo, vi har läst en artikel av henne på genusvetenskapen. Om intersektionell feminism och svarta kvinnors plats i den feministiska rörelsen.

Boken har jag fått av Bitte Andersson, när jag volontärarbetade i hennes lilla hbtq-bokhandel Halongrottan böcker & kuriosa i Hornstull. Det var flera år sedan, men av någon anledning har den bara blivit stående. Jag beslutar mig för att göra ett försök, och börjar läsa.

*

Boken formligen överväldigar mig, sveper med mig totalt. Dess klarsynta, rakryggade kärleksbudskap liknar ingenting jag läst förut. Dessutom är det första gången jag möter feminism, samhällskritik och andlighet i kombination.

Bland mycket annat säger det en del om hur lite kontakt jag hade haft med den afroamerikanska medborgarrättsrörelsen. Martin Luther King Jr återkommer till exempel ofta i *All About Love*, och

hooks skriver in sig i en tradition av svarta tänkare som propagerar för en ickevåldsam kärleksetik i arbetet för rättvisa.

*

All About Love utkom första gången år 2000 och beskrivs ofta som en uppgörelse med traditionella könsroller och sexism i kärleksrelationer. Och visst är det sant att diskussionen om hur sexism, makt och kontroll underminerar våra möjligheter att få uppleva sann kärlek med en partner utgör en central del av boken.

Men budskapet är både djupare och bredare än så: hooks har skrivit fram en sorts allomfattande kärleksetik, en fälthandbok för livet, ja, en filosofi.

Självklart håller jag inte med om allt, men sättet på vilket jag hittar konfliktytor med boken känns som när man gnabbas med en god vän (eller med sig själv, för den delen). Snarare än att fördöma hela boken betraktar jag dess brister med kärleksfull blick.

Jag inser att jag sjunger långsamhetens lov här, för vilken bok kan man ha en sådan relation till, annat än den man läst otaliga gånger?

Jag väljer inte bort den för en annan, nyare, mer spännande text när jag hittar saker i den som stör mig. Istället läser jag den om och om igen, förundrad över hur den växer med varje läsning. Djupare in i mig. Och hur den alltid kan ge de nya bitarna av mig stadga; genom att jag förstår saker nu som jag inte kunde förstå senast jag läste den, eller genom att jag kan kritisera saker nu som jag då inte såg som problematiska.

Den tillåter med andra ord också mig att växa, det är en ömsesidig relation.

*

Onsdag: Jag är ute och går och pratar med Karla i telefon, hon har själv just läst *All About Love*, på grund av att jag pratat så mycket om den den här våren.

– Men när man öppnar sig för kärlek öppnar man också upp för en massa svåra känslor. Då kommer ju hela känslspektret, man kommer också känna sorg, besvikelse, smärta.

– Ja, men ... Menar hon inte att när vi öppnar våra hjärtan för kärlek och upplever den, så kan vi också möta livets svårigheter bättre?

– Det är sant. Egentligen finns det ju ingen anledning till att inte leva så som hon förespråkar.

Även om det krävs mod. Vi har ingenting att förlora på det.

– Jag vet inte ... Jag tänker på det hon skriver om att män måste sluta vara mer lojala mot patriarkal maskulinitet än vad de är mot kärlek. Inte för att män är de som har det svårast på något vis, och jag håller verkligen med henne. Samtidigt tänker jag att maskulinitet på så många sätt upprätthålls med våld. Den som väljer ickevåld och kärlek kan i värsta fall bli hårt straffad för sin illojalitet.

*

Till sin hjälp för att skriva fram sina nya visioner om kärlek tar hooks en rad filosofiska och psykologiska tänkare, såväl som sin egen livserfarenhet och samtal hon fört med kollegor och vänner.

Hon drar sig inte heller för att hänvisa till religiösa skrifter. Men snarare än att pådyvla läsaren någon religion är ett av bokens kärnbudskap att vi behöver värna om vårt andliga liv för att uppleva kärlek. Att älska någon annan innebär, menar hooks, att stötta och intressera sig för dennes andliga utveckling. Och andlighet, fortsätter hon, handlar inte bara om religion. Det innebär att se och ta på allvar att vi har ett själsliv, vare sig vi tar hand om det genom meditation, bön, terapi, vistelser i naturen eller på andra sätt.

Jag har alltid berörts av hur hooks lyfter fram såväl större gemenskaper och kollektiv som enskilda vänrelationer vid sidan av romantiska och sexuella parrelationer som viktiga platser för kärlek. Ett favoritcitrat: *Rarely, if ever, are any of us healed in isolation. Healing is an act of communion.*

*

Torsdag: Jag sitter och äter och pratar samtidigt med Emelie i telefon, till min förvåning visar det sig att hon just har läst *All About Love*, på grund av att jag pratat så mycket om den den här våren.

– Det var så lång kö för att få låna den från biblioteket! Och jag känner verkligen att jag vill köpa mitt eget exemplar nu, för att kunna gå tillbaka till vissa bitar, anteckna, läsa igen. Kanske framförallt bitarna jag inte höll med om, jag vill se om jag ser något mer i dem om jag läser dem fler gånger.

– Tror du jag kan skriva om andlighet i essän, eller är det för vågat? Jag försöker föreställa mig vem läsaren är, hur det kommer landa ...

– Just därför tycker jag du ska göra det.

Jag lägger ned skeden på bordet och hummar, säger att jo, förstås, du har nog rätt. Men att jag är rädd att bli för personlig.

– Jag har alltid upplevt någon form av andlighet. Alltså, inte som i religion eller en Gud. Men alltid, ända sen jag var liten menar jag, har jag känt att naturen liksom är levande. Att världen lever. Jag tänker att det är något sånt hon menar med andligt liv.

*

hooks skriver i kapitlet ”Spirituality: Divine Love” att hon länge höll sin andlighet för sig själv, den var ingenting hon berättade om på jobbet eller i andra akademiska rum. *Among progressive thinkers and scholars it was much more hip, cool, and acceptable to express atheistic sentiments*, konstaterar hon.

Efter att hon mött student efter student som berättade för henne om sina känslor av hopplöshet och förtvivlan, ensamhet och kärleksbrist, och undrade hur hon själv gjorde för att behålla sin kärlek till livet insåg hon dock att *[t]o tell the truth, I had to be willing to talk openly about spiritual life. I had to find a way to talk about my choices that did not imply that they would be the correct or right choices for someone else.*

I *All About Love* betyder andlig utveckling bland annat att vi fyller våra inre tomrum med någonting annat än konsumtion, hittar andra sätt att lindra ångest och ensamhet på än med de medel kapitalismen erbjuder oss.

För mitt yngre jag, som gjorde allt för att få tillhöra just den sortens hippa, progressiva och högst ateistiska kretsar som hooks skriver om, var påståendet att kapitalismen uttryckligen tjänar på att vi lever i andlig brist och kärlekslöshet en av de idéer som gjorde störst intryck. Kunde det verkligen vara så?

Det är just den här typen av resonemang som gör boken till mer än en handbok för romantiska relationer. Den knyter ihop systematiskt förtryck och vad hooks beskriver som en övergripande kulturell kärleksbrist med våra egna liv. Här görs ingen avgörande skillnad mellan kärleken till en partner och en kärleksetik på arbetsplatsen. hooks tro på att kärleken kan, och bör, genomsyra allt är just den nya vision som hon strävar efter att tillföra till våra liv: *Love is our true destiny.*

Tron på kärleken som vårt sanna öde knyter an till en annan idé som boken hjälpt mig göra upp

med, nämligen tanken att optimism är naivt och att cynism är detsamma som att vara realistisk.

Cynism, skriver hooks, är det sårade hjärtats språk. Hoppet framträder därmed under bokens gång mer och mer som inte bara ett tecken på mod, utan också på visdom och mognad.

*

Den senaste läsningen: Det är första gången jag håller i ett exemplar av *All About Love. New Visions* på engelska som är mitt eget. Den svenskspråkiga översättningen jag fick 2009 har sina brister, och tidigare har jag bara läst lånade versioner av den engelskspråkiga utgåvan. Nu kan jag äntligen göra nya anteckningar och hundöron i den text som består av hooks egna ord.

Trettiofyra hundöron blir det. Innan jag ens läst ut den tyst börjar jag parallellt läsa hela boken högt.

*

Papperets strävhet mot fingertopparna varje gång ett hörn viks. Den mjuka pocketpärmens, väldigt olik det glatta röda skyddsomslaget på den inbundna svenska upplagan.

Hur många gånger har jag dragit med tummen över de svarta, blanka gemenerna på framsidan, känt hur dess ytor kontrasterar mot den matta bakgrunden?

Doften av papper. Blyertspennans mjuka raspannde mot pocketbokssidorna: De meningar jag tycker allra bäst om stryker jag under, de längre bitar som känns viktiga markerar jag med ett litet hörn i början och slutet. Är det hela stycken jag berörs av markerar jag dem lodrätt med långa hakparenteser.

Ibland, men inte ofta, skriver jag några ord i marginalen.

*

bell, jag saknar att veta att du finns i världen.

Samtidigt vet jag att det är precis det du gör. Du finns i bokens sträva sidor, i rummet när jag skriver. Du finns i regnet på taken utanför mitt fönster, i solen när det klarnar. Och du skriver: *Death is always there to remind us that our plans are transitory. By learning to love, we learn to accept change. Without change, we cannot grow. Our will to grow in spirit and truth is how we stand before life and death, ready to choose life.*

ELLIOT LUNDEGÅRD